UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Consiliorvm Sive Responsorvm Avgvstini Beroii Bononien. I. C. Praestantissimi Volumen ...

Cum Summariis, & Indice rerum, ac verborum locupletissimo

Vltimarvm Volvntatvm, Svccessionvm, & Legitimationum materias distinctè continens

Bero, Agostino

Venetiis, 1577

Consilivm XLIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-96520

Visual Library

nominatim, & expreſsè demonſtrata, arg.l.2.ff.de lib. & poſthu.& l.librorum.§.quod tamen Caſſius.ff.de lega.3.tum etiam quia dicendo lego domum meam poſitã in ciuitate Bononię, domus diceretur expreſſè, & demonſtrata per duas legitimas demonſtrationes, quę ad reddendã rẽ certam, illamq; ſufficienter demonſtrandã ſufficiunt l.forma de cenſibus,& Bar. in l.demonſtratio.ff.de cond. & dem.cum ſimilibus. Vna enim fuit demonſtratio,dicendo domum meã, quia † pronomen meus mea meum facit demonſtrationem legitimã.l.ſi ita legatum ff.de auro, & argen. & l.nuper.ff.de leg.3. Alia fuit demõſtratio, dicẽdo quam habeo in ciuitate Bononiæ, cum vnicã domum teſtatrix in ciuitate Bononiæ haberet. Et quãuis plures aliæ demonſtrationes rei legatæ appoſitę fuiſſent falſæ, pp hoc tamen legatum vitiari nõ debet, cũ de re legata per dictas duas demonſtrationes conſtet l.demonſtratio, l.ſi nominatim, & l.quibus diebus §.fundũ dotalem.ff.de cond.& dem.& eſt text.in §.huic proxima inſtitut.de legat.in l.quintus.ff.de auro,& argen.& l.his verbis.§.paterfamilias.ff.de leg.3.¶ Se-
4 cundò † quoties pronomen meum iungitur corpori in numero,tunc res illa debetur, quam teſtator in numero rerum ſuarum habebat, & nõ res alterius, quia ſemper debet fieri interpretatio, vt teſtator potius voluerit rem propriam legare, quàm alterius. d.l.nuper & d.l.ſi domus in prin.ff.de leg.j.& eſt optimus text. in l.ſerui electione in fi.eo.tit.& facit id, quod habet in l.quintus la 2.§.j.ff.de auro,& argẽto legato. Ergo in caſu noſtro teſtatrix, dicendo domum meam, quã habeo poſitã in ciuitate Bononiæ, videbitur voluiſſe legare domum ipſius, & illã, quã in numero rerum ſuarum in ciuitate Bononiæ habebat, & non rẽ
5 ipſius legatarij.¶ Tertiò † vbicũq; legatum eſt incertum ratione rei, quæ hẽt fines ex facto hominis, vt eſt domus, legatũ valet,& dẽtur res, quæ eſt de patrimonio teſtatoris,& non alterius.l.ſi domus in prin.& ibi Bart.ff.de leg.j.Sed in caſu noſtro res legata eſt incerta, quia ex aliquibus demonſtrationibus teſtator videtur voluiſſe rem ſuam legare,& ex alijs rẽ legatarij,& ſic legata res, quæ habet fines ex facto hominis iuxta nota.in d.l.ſi domus,& in l.quod in rerũ.§.ſi quis poſt ff.de leg.j.& per Bart.in l.ita ſtipulatus la grande.ff.de verb.obl.ergo legatum valebit,& debebitur domus, quæ eſt in patrimonio teſtatricis, non autem domus ipſius legatarij, quia ſic legatum eſſet inualidũ.l.qui proprias.C.de lega.& in §.ſed ſi rem inſtitu.eod.tit.Et quia ſemper faciẽda eſt interpretatio, vt legatum valeat, non autem, ꝙ ſit inutile,& fruſtatorium.l.ſi quãdo.ff. de leg.j.& l.quoties.ff.de rebus dubijs cum ſimilibus ibi allegatis.¶ Nõ obſtat, ꝙ ex quibuſdã alijs demõſtrationibus appareat, legatum fuiſſe domum ipſius legatarij, ergo legatum eſt inutile d.l.qui proprias, & d.§.ſed ſi rem, quia reſpondetur, † illud verũ eſſe, quã do demonſtrationes appoſitæ ſolum rei legatarij cõuenirent,& quãdo conuenirent pro parte rei proprię ipſius teſtatoris,& pro parte rei legatarij, tunc vt legatum valeat, & ne reddatur inutile, deberet intelligi, rẽ ipſius teſtatoris fuiſſe legatam,& eatenus, quatenus rem ipſius,& non rem ipſius legatarij, argumento d.l.nuper, & d.l.ſerui electione in fi.& d.l.ſi quando in
8 fi.Præterea † legatum rei ipſius legatarij non valet quando apertè conſtat rem ipſius legatarij fuiſſe à teſtatore legatam, vt quia id conſtet ex confinibus, & ex mente teſtatoris,& ita loquuntur iura probantia legatum rei legatarij non valere: ſed in caſu noſtro clarè non cõſtat rem legatarij fuiſſe legatam, immo cõtrarium apparet, hoc eſt teſtatorem voluiſſe rẽ ſuam legare, & non alienam propter illud pronomẽ meã, & ex eo, ꝙ vnicam domum tantum teſtatrix in ciuitate Bononiæ habebat, nam dicẽdo domum meam poſitã in ciuitate Bononiæ, hæc expreſſio dicitur ſpecialis,& quodammodo nominatim facta, argumento d.l.2.cum ibi nota.ff.de lib.& poſthum.& ex eo, ꝙ vnicam domũ Bononiæ habebat, de mente ſua apertè dicitur conſtare, ꝙ voluerit illam legare argumẽto l.librorum.§.quod tamẽ Caſſius.ff.de leg.3.& pro validitate actus,& legati intereſt intelligi de domo teſtatricis, quam habebat Bononiæ, & non de domo legatarij. Et ex his,& alijs per alium Excellentiſſimũ dominum Conſultorem conſideratis, & plenius deductis ſatis de bono iure Andreæ legatarij conſtare exiſtimo. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Pecuniæ ſignificatio lata eſt, vt actiones etiam, et nomina debitorum comprehendat: & quãdo id verum ſit, & quando ſecus nu.4.6.& 19.*

2 *Et quando ſolũ pecuniã numeratam comprehendat, & num.4.*

3 *Legatum bonorum, quæ quis habet Ferrariæ, vel in alio certo loco, non continet iura, & nomina debitorum.*

5 *Relatiuum quantitatis, & relatiuum in ſubſtantiæ differunt, & quomodo.*

6 *Pecuniæ appellatione in legatis quid comprehendatur, & num. 18.21.& 26.*

7 *Et quid de iure, & attenta propria ſignificatione, & quid, attento communi vſu loquendi.*

8 *Communis vſus loquendi maximè in legatis præualet cuilibet alij conſtitutioni.*

9 *Pecunia continens etiam nomina debitorum ſumitur largiſſimè, vt etiam omnia alia bona mobilia, & immobilia, & corpora dicatur comprehendere.*

10 *Legatũ generale factũ vxori per hæc verba, oĩa, q̃ in domo erũt, cautiones, inſtrumenta, & noĩa debitorum non comprehendit.*

11 *Idem, ſi factum ſi legatum per hæc verba, quicquid in tali loco habeo, & poſſideo.*

12 *Idẽ, ſi factũ eſſet legatũ de domo inſtructa cum oĩbus ibi affixis.*

13 *Idem, ſi eſſet factum legatum domus cũ omnibus, quæ ibi ſunt.*

14 *Idem, ſi eſſet factum legatum per hæc verba, cæteriſq; vniuerſis, quæ in tali loco erunt,*

15 *Idem ſi eſſet factum legatum ædium teſtatoris cum omni inſtrumento, & cum omnibus in eis repoſitis.*

16 *Idem, ſi legata eſſet domus, & quæq; mea ibi erunt, cum moriar.*

17 *Quid ſi eſſet factũ legatũ per hæc verba, quantas ſummas hẽo.*

18 *Pecuniæ ſimpliciter legatæ comprænhendunt ſolum ea, quæ põdere, numero, vel menſura conſiſtunt, & nu.21.& 26.*

19 *Actiones, & nomina debitorum certo loco non circunſcribuntur nec continentur, & num.23.*

20 *Verba vniuerſalia, & geminata ſæpe ſ'm ſubiectã materiã, & ſecundũ quod alijs verbis ꝑlatis cõueniunt, reſtrictionẽ recipiũt.*

21 *Pecunię appellatione in materia legatorũ non continentur actiones, neq; nomina debitorum, ſed illa, quæ pondere, numero, vel menſura conſiſtunt, & num.26.*

22 *Quid, ſi in legatis mentio facta eſſet de omnibus, & qbuſcunq; pecunijs, Et quid, ſi de oĩbus, & qbuſcunq; quantitatibus pecuniarum, quæ in domo tempore obitus teſtatoris reperiuntur.*

24 *Verborũ multiplicatio non neceſſaria ſubſtãtiam rerũ nõ mutat.*

25 *Pecuniæ debendæ, & exigẽdæ, & quæ ſunt ſub noĩbus debitorũ, & actionibus ꝑſonalibus, ante illarum ſolutionem, & exactionem nõ poſſunt dici eſſe, nec reperiri in bonis, & in hæreditate creditoris, ſed adhuc ſunt in bonis, & in dominio debitorum.*

27 *Legatũ rei an, & qñ actionẽ quoq; ad ipſam rem cõprehendat.*

28 *Actionem ad rem habens quomodo rem ipſam habere dicatur.*

29 *Pecuniæ nondum exactæ, quæ tamen exigi potuerunt, quãdo pro exactis habeantur, & à pari cum illis iudicentur.*

EPITOME.

IN legato facto vxori de oĩbus, & qbuſcũq; quãtitatibus pecuniarum, quæ ĩ domo, & hr̃ditate ipſius teſtatoris tp̃e eius obitus reperientur,& reperiri contigerit,

tigerit,nõ cõprehẽdi pecunias nõdũ tpe mortis teſtatoris exactas,& ſic nomina debitorũ,demonſtratur.

CONSILIVM XLIII.

SVPER ſpecie mihi ꝓpoſita ſñiam meã exponã.Teſtator do. Corneliæ vxori ſuæ vltra alia plura ſibi relicta ẽt ꝑ hæc verba legauit,itẽ dicto iure legati legauit,& reliquit oẽs,& quaſcũq; pecuniarũ quãtitates,q̃ reperientur,ac reperiri cõtigerit in domo,& hr̃ditate ipſius teſtatoris tpe eius obitus:qõnis fuit, nunquid pecuniæ nondum tpe mortis teſtatoris exactę, & ſic nomina debitorũ ſub dicto legato cõtineant. Super quo articulo nõnulli clariſſimi Doctores diuerſimodè conſuluerunt,& cũ ego ẽt fuerim de ſñia mea requiſitus quid ſñiam in hac re breuius,q̃ potero,omiſſo longo argumentorũ ordine, dicere decreui. Verior itaque mihi illorũ ſñia in hoc caſu vr̃, q dixerunt noĩa debi-
1 torum legato huiuſmodi nõ cõtineri, & ſi † pecuniæ ſignificatio aliàs lata ſit, vt actiones ẽt, & nomina debitorũ cõprehendat,vt in l.pecunię la j. cum l. ſequẽ. & ibi gl.ff.de ver.ſignifi.l.pecunię la 3.eo.tit.ibi pecunię noĩe non ſolũ numerata pecunia, ſed oẽs res tàm ſoli,q̃ mobiles,& tàm corpora,q̃ iura cõtinentur.l.2. & ibi gl.in ver.pecuniæ.C.de cõſti.pecu. cũ alijs infra allegandis.Et in primis mouẽt me verba legati, q̃ ſe reſtringunt ad quantitatem pecuniarum,q̃ in domo, & hr̃ditate teſtatoris reperirentur,ac reperiri cõtige-
2 rit tpe mortis ipſius teſtatoris:†per q̃ verba ſolũ pecunię ſtrictè ſumptè,prout pro pecunia numerata ſumuntur,ex mente teſtatoris relictę dicuntur, qm̃ cũ teſtator reſtringat ſe ad pecunias,q̃ in domo tpe obitus reperientur, dẽt intelligi de pecunijs numeratis, & nõ de actionibus, ſeu nominibus debitorum,q̃ certo loco circunſcribi,& cõtineri non dicuntur,vt eſt tex.no.in l.ſi fideicõmiſſum §.tractatũ.ff.de iudi.l.Caius.ff.de leg.3.Areti.in l.j.in fi.ver. C.ſi aduer.trãſac. q
3 notanter inquit,ꝙ ſi teſtator dixit, † lego bona, q̃ habeo Ferrariæ,vel in certo alio loco,nõ veniunt iura, nec nomina debitorum, qm̃ illa loco nõ circunſcribũtur,quãuis aliàs bonorũ appellatione iura,& actiones comprehendantur per Bart.in l.ſi conſtante in fi. ff.ſol.matri.Et ſi hoc dicimus de bonis,quę aliàs actiones,& nomina debitorũ cõprehẽdunt, l.nã ꝙ in fi. cũ ſeq.ff.ad Treb.l.bonorũ ff.de verb.ſig. idẽ dicendũ eſt de pecunijs legatis:& ad propoſitum faciunt ea,quæ habentur per Bald.in l.j.ff.de ſtatu hom. & q̃ ego dixi in c.nulli nu.70.cũ ſeq.& ſequen.per totũ nu. 73.ext. de reb.eccle.nõ alienan.Dicẽdo ergo lego pecunias, quæ in domo erũt tpe obitus, teſtator noluit cõprehẽdere noĩa debitorũ,& ſic pecunias de manibus debitorũ nõdũ exactas,ꝓpea qa teſtator intellexit de pecunijs, q̃ certo loco circunſcribuntur: & oĩno inſpicienda ſunt verba Alex.in conſi.31. lib.j.quæ optimè pro deciſione ſpeciei propoſitę facere videntur. ¶ Se-
4 cũdo † quamuis aliàs pecunię appellatione actiones, & nomina debitorum cõprehendi poſſint,vt ſupra dictum eſt,tñ hoc eſt verum, qñ ſimpliciter de pecunia mentio facta fuit, ſecus ſi de pecunia mea dictum eſſet,per id,quod voluit Bal.in d. l.j.ff.de ſtatu hom. vel ſi de quantitate pecuniarũ mentio facta eſſet,quoniã tunc ſolùm pecunia numerata cõprehendi dicetur, prout differt ab alijs rebus, & corporibus ad text.cũ ibi no.in l.2.C.de conſtit.pecu.in ver.pecunię, & per Bar.in l.talis ſcriptura.ff.de leg.3.& hoc probatur in l. ex morte.C.de pac.conuen.l.empti cũ gl.in verſ.ſine quantitate C. de contrahen.em. l.hęc venditio §.hu-
5 iuſmodi cum gl.ff.eo.ti.† & ibi Bal.inquit dr̃iam eſſe inter relatiuũ quãtitatis,& relatiuũ ſubſtantię, nã primũ ſignificat numerũ hoc eſt pecuniã numeratã,ſm verò ſignificat ſpeciẽ:facit id,quod dixit Sal.poſt Bal. in l.j.col.3.verſi.itẽ ꝯ C.de actio.& ob. ibi ſed qñ duo,ſcilicet pecunia cũ quãtitate ſimul iũgunt[ur,] ficãt pecuniã numeratã,ſed qñ dr̃ pecunia ſimpl[iciter] põt intelligi ẽt de ſpecie,& de rebus alijs, & corpori-bus in d.l.2.& l.q̃ſq̃s.ff.de lega.3.At ſi dictũ eſſet q[uan]tas ſummas &c.tunc nõ ad numeratam pecuniam [ſo]lum,ſed ad alias quoq; res,& corpora,verba illa [ſunt] referenda,quia dictio quantas, & illa dictio ſumm[as] per ſe non ad ſolã pecuniã refertur,vt in d.l.q̃ſq̃s[. Se]cus ſi quantitas ſimul cum pecunia iungatur, q[uia] ad pecuniam tm̃ referretur d.l.quiſquis,& habe[tur per] Andr.Tiraquel.in ſuo lib.de retrac.§.j.in gl.a.nu.9.[...] cia.in l.cum ſtipulatus,verſi.ibi ſed quid.ff.de ver.ob. Vel ſi hęc verba quãtitatem pecuniæ poſſunt lar[gius] ſumi,nõ tamẽ,vt ſub illis actiones,& nomina debito-rũ cõprehendantur, ſed corpora,& ſpecies d.l.[...] & clarius in l.j.cum gl.C.de actio.& oblig.[...]
6 ¶ Tertio,† qñ in legatis fit mentio de pecu[nia re-ſtri]ctiuè,& limitatiuè, tunc appellatione pecun[iæ res,q̃] in pondere,numero, vel menſura conſiſtunt,[ſolum] cõprehenduntur.l.talis ſcriptura,ibiq; Bart.in prin.[ff.] de leg.j.ſi vero de pecunia fiat mentio amplatiuè,[com]prehenduntur ẽt corpora.d.l.quiſquis ſm̃ intellectu[m] Bart.in d.l.talis ſcriptura in prin. ergo in legatis neſtro caſu pecunia capitur largiſſimè,ꝓut ad iura quoque,& nomina debitorum extenditur, vt eſt de mẽte Bar.ibi. Sed in p̃ſenti legato facto vxori facta eſt mentio de pecunia reſtrictiuè, & limitatiuè,tàm reſpectu loci, quàm tpis, videlicet de pecunia, q̃ tpe obitus in domo teſtatoris reperietur,ergo legatũ debet intelligi factũ de pecunia,media via ſumpta,pro rebus, q[uæ] ſolum in pondere,numero,vel menſura cõſiſtunt,
7 non de actionibus. ¶ Quartò,† & ſi appellatione pecunię in legatis,alijſq; diſpoſitionibus de iure,& attenta propria ſignificatione diuerſimodè ſumi poſſit,vt in d.l.2.C.de conſt.pecu.& in d.l.pecunię la j.[...] & la 3.cum alijs,tamen attento cõi vſu loquendi pecuniæ appellatione ſolum numerata pecunia compren-
8 ditur, † qui cõmunis vſus maximè in legatis [...] cuilibet alij cõſtitutioni l.librorũ. §.quod tñ Caſſ[ius] ff.de leg.3.l.labeo.ff.de ſuppel.leg.hęc ſunt verba [Bar.] in d.l.talis ſcriptura,verſi.p̃dicta licet de iure cõ[muni] caſu occurrẽti verum erit dicere,ꝙ atteto cõi vſu loquẽdi,quem extare Bar.ibi atteſtatur,ſolum ſub hoc legato quãtitatis pecuniarũ comprehendentur pecuniæ numeratæ,q̃ in domo teſtatoris tpe mortis repertæ fuerunt,non aũt nomina debitorũ, neq; pecuniæ à debitoribus nõdum exactę,cum illa tunc in domo reperiri nequaquam potuerint,quia nomina debitorum,ſeu actiones certo loco non circunſcribuntur, & pecuniæ nondum exactæ,q̃ adhuc ſunt penes debitores,in domo,ſeu in hr̃ditate teſtatori tẽpore ſui obitus non fuerunt ad no.per Paul.de Caſtr.in conſ. 287. in caſu ſupraſcripto li.2. ſecũdũ nouam imp[reſſionem]. ¶ Quinto,hęc concluſio ad fauorẽ hęredum teſtatoris,& contra do. Corneliã vxorẽ corroborari poteſt arguẽdo,ſi ſub hoc legato quantitatum pecuniarum actiones,& nomina debitorũ comprehenderẽtur,ſequeretur,ꝙ etiã ſub illo omnia alia bona mobilia,& immobilia,& corpora,q̃ tpe mortis in hęreditate teſtatoris tpe eius obitus reperta eſſent,contineri dicerẽtur,
9 quoniã † qñ appellatione pecunię,ſeu pecuniarũ nomina debitorũ cõprehendũtur, ſimiliter etiam omnia alia bona proximè relata cõprehẽdi dicũtur, quia tunc pecunia ſumitur largiſſimè, vt in d.l.pecuniæ la j.cum gl.& l.rei,ibiq; gl. ĩ ver.patrimonio ff.de verb.ſig.gl.in d.l.2.& ibi tex.C.de conſtit.pecu. & Bartol.in d. l.2.§. item.ff.ſi certum petatur. & ſcriptura in princip.Sed conſequens eſt falſum.

teſta-

teſtator ſub dicto legato quantitatis pecuniarũ facto
d. Corneliæ noluit vltra pecuniam numeratam cõ-
prehendere oĩa alia bona mobilia, nec corpora, nec
ſupellectilia, quia illa & ante, & poſt de ꝑ ſe partim
ſuę vxori reliquit, & partim hr̃dibus ſuis dimiſit, vt ex
verbis teſtamenti colligitur, ergo ſub dicto legato te
ſtator etiam noluiſſe cẽſetur, ꝙ nomina debitorum
contineantur. ¶ Sexto, & vltimo, ꝙ nomina debito-
rum ſub hoc legato generali de quibuſcunq; quanti-
tatibus pecuniarum nõ dicãtur cõprehendi, cõfirma
tur ex auctoritate plurium iurecõſultorũ in varijs
locis, in primis Papiniani auctoritate in l. qſitũ. §. Pa-
pinianus il 2. ff. de fund. inſtruct. † vbi vir vxori oĩa, q̃
in domo erant, ab hr̃de filio p̃ſtari voluit, q̃ſitum eſt,
an cautiones debitorum, q̃ in domo repertę fuerunt,
ei deberentur, Papinianus ibi r̃ndit, illas nõ vide-
ri legatas, & tamẽ erat factum legatũ generale, & vni
uerſale per hæc verba omnia, quæ in domo erant, ar
gu. l. Iulianus in prin. ff. de leg. 3. Secundo † accedat
tex. in l. vxorẽ. §. legauerat. ff. de leg. 3. vbi licèt factum
fuerit legatũ per hæc verba generaliſſima geminata,
quicquid in patria Gadibus habeo, & poſſideo, tamẽ
legatario kalẽdarium, quod in patria Gadibus reper-
tum fuit, non debetur: & conſequenter nec nomina
debitorum, quæ appellatione kalendarij cõtinentur,
vt in l. quæſitum cũ gl. magna. ff. de le. 3. Tertio ad idẽ
põt induci tex. in l. cũ de lanionis. §. domum. ff. de fun
12 do inſtruc. † vbi legatum factum de domo inſtructa
cum omnibus ibi affixis non comprehendit inſtrumen
ta debitorũ, quorũ appellatione nomina debitorũ ve
13 niunt, l. chirographum. ff. de leg. 3. Quarto † eſt tex.
notabilis in l. Caius ff. de le. 2. vbi quamuis fuerit lega
ta domus cum omnibus, q̃ ibi ſunt, tamẽ nomina de
bitorum nõ dẽntur. Quinto huic ſñiæ multũ applaudit
14 tex. in l. mihi in prin. & in §. fi. ff. de leg. 3. vbi † factũ
fuerat legatum generale per hæc verba generalia, &
vniuerſalia multum p̃gnãtia, męuia è medio ſumito
præcipito, habetoq; fundos meos cum caſulis, & cu-
bilibus, & cum omnibus agris coniunctis, item cũ
omnibus mancipijs, pecoribus, iumẽtis, cęteriſq; vni
uerſis, q̃ in eiſdem fundis erũt, cum moriar, vti maxi-
mi optimiq; ſunt & c. & vt plenius dicam, ita vti clau
duntur: in fundo autem vno ex illis, q̃ p̃legati ſunt, ta
bularium eſt, in quo ſunt, & complurium mãcipiorũ
emptiones, p̃terea & nomina debitorũ: nũquid ſub
huiuſmodi p̃legato inſtrumẽta, & nomina debitorũ
comprehẽderentur? Paulus Iureconſultus r̃ndit ſn̄m
ea, q̃ pponebantur, inſtrumenta, & nomina debito-
rum, q̃ in fundo p̃legato tp̃e obitus teſtatoris reman
ſerunt, nõ videri legato contineri, & tamen illud erat
factum per verba generalia, ac vniuerſalia, & reitera-
ta & Bar. ibi ex illo tex. notat etiam, ꝙ in legato gene
rali non continentur inſtrumenta, nec nomina debi
15 torum. Prætera † ibi in §. fi. idem optimè probatur, ꝙ
in legato pędium teſtatoris cum omni inſtrumento, &
cum omnibus in eis repoſitis non veniunt pecuniæ,
nec inſtrumenta debitorum, quia de illis teſtator ſen
ſiſſe non videtur. Pondero etiam illum textum, qui
in reſponſione facit differentiam inter pecuniam te
ſtatoris, & nomina, ſeu inſtrumẽta debitorum, vt ibi
in verbis, non videri teſtatorem de pecunia, aut in-
ſtrumentis debitorum ſenſiſſe, ergo in legatis ſub mẽ
tione pecuniæ debitorũ nomina nõ cõtinẽtur d. l. ta-
lis ſcriptura in prin. Sexto ſuppradictis cõcordat tex.
16 in l. Titia legatum. ff. de lega. 3. vbi † ſi legata fuerit do-
mus, & quæq; mea ibi erunt, cum moriar, nõ dẽntur
nummi. Septimo pro concluſione ſupra tradita pon
17 dero tex. in l. quiſquis ff. de le. 3. † vbi hæres grauatus
fuit per hæc verba, quiſquis mihi hæres erit, damnas
eſto dare Titio, quantas ſummas habeo, q̃ſitum fuit,
quid ſub illis verbis contineri dicatur, an pecunia nu
merata tantum, an alia quoque, & qualia: Metianus
Iureconſultus reſpondit, illa verba legati non ad nu-
meratam pecuniam ſolum eſſe referenda, ſed etiã ad
res corporales, vt ad prædia, mãcipium, veſtem, & ar
gentum: ergo innuit tex. ꝙ nõ ad incorporalia, vt ad
actiones, & nomina debitorum. Idem igitur dicẽdũ
eſt, quando legatę eſſent pecuniarum quantitates, cũ
illa verba quantas pecunias idẽ ſignificent, quod quã
titatem pecuniarum, vt colligitur ex verbis Bar. in d.
18 l. talis ſcriptura in prin. † qui ſubdit etiam, ꝙ quando
pecuniæ ſimpliciter legatæ fuerunt ſolum ea, quę põ
dere, numero, vel menſura cõſiſtunt, legato compre-
henduntur. ¶ Et licèt ex præmiſſis omnia illa, quæ
ex aduerſo poſſent allegari, ſublata dicantur, tamen,
vt concluſio ſupra corroborata clarior reddatur, ali-
quibus ſpecialiter reſponſum accommodabo: Et in
19 primis non aduerſatur, † ꝙ pecuniæ appellatio ſumi
tur largiſſimè pro toto patrimonio, & ſic prout iura
ẽt, & actiones comprehendit. l. nam quod in fin. cum
l. ſequen. ff. ad Treb. cum ijs, quæ habentur per gl. in l.
rei ff. de ver. ſignifi. & in l. p̃cedenti, & in l. 2. C. de cõ-
ſtit. pecu. cum alijs, quia ſupra fuit reſponſum, & opti
mè declaratum, & hoc maximè, quãdo de pecunijs,
quæ in certo loco eſſent, ſeu reperirentur, dictum fo-
ret, nam tũc nomina debitorum, & actiones minimè
poſſunt cõtineri, cum actiones, & nomina debitorũ
certo loco comprehendi, ſeu circumſcribi nõ valeãt
Areti. poſt Bal. in l. j. C. ſi ad ver. tranſac. & ego dixi in
d. c. nulli, & vlterius etiam dicẽdum eſt, veluti iam ſę-
pius proximè dixi. ¶ Nõ obſtat, ꝙ illa verba omnes,
& quaſcunq; pecuniarum quãtitates & c. ob illorum
vniuerſitatem, & geminationem operẽtur, ꝙ ex mẽ-
te teſtatoris etiam nomina debitorum comprehenſa
dicantur arg. tex. cum ibi no. per Bar. in l. baliſta ff. ad
Tre. l. Iulianus. ff. de leg. 3. Bal. in c. imperialem in prin.
in penul. col. de prohib. feu. alien. per Fede. in c. j. §. do-
nare qualiter olim feu. alien. pote. & in l. j. quęſtio. 34.
ff. de rerum diuiſio. & l. vxori. ff. de auro, & argento le
20 ga. cum alijs: quia reſpondetur, ꝙ † hęc verba vniuer-
ſalia, & geminata ſępe reſtrictionem recipiunt ſecũ-
dum ſubiectam materiam, & ſecundũ quod alijs ver-
bis prolatis conueniunt, ad tradita per Io. de Imol. &
Alex. in l. quod dicitur ff. de ver. obl. quaſi circa finem
illius legis, & habetur per Alex. & alios in l. 2. §. p̃tor.
ff. qui ſatiſ. cogan. l. j. & ibi gl. Bart. & alij. C. de ſacroſ.
ecc. cum alijs allegat. per Alex. in d. §. pretor, per Are-
ti. & Sozi. in l. Gallus. §. etiam. ff. de libe. & poſth. Feudi
ſtę in d. c. j. §. donare, & l. vxori, iuncta l. quintus. ff. de
21 auro, & argen. lega. At † in materia legatorum appel
latione pecunię nõ continentur actiones, neq; nomi-
na debitorum, ſed illa, q̃ põdere, numero, vel menſu-
ra cõſiſtunt, vt per Moderniſ. in d. l. pecunię, Bart. in d.
l. talis ſcriptura in prin. Et; poſito, nõ tamẽ conceſſo,
22 ꝙ † quando in legatis fieret mentio de pecunijs ſim-
pliciter cũ hac vniuerſali geminata omnibus, & qui
buſcunq;, appellatio pecunię etiã ad actiones, & no-
mina debitorũ extenderetur, non tamen hoc ꝓcede-
ret, qñ de omnibus, & quibuſcunq; quantitatibus pe
cuniarum, quę in domo tẽpore obitus teſtatoris re-
perirentur, mẽtio facta eſſet, quoniam verba illa, quę
in domo reperirentur, repugnarent, cum pecunię de-
bendę, & nondum exactę, & ſic nomina debitorũ tp̃e
mortis teſtatoris non poſſint in domo ipſius dici re-
23 periri, † actiones enim, & nomina debitorũ certo lo-
co circunſcribi non poſſunt, vt ſupra ſæpius dictum
eſt, & optimè faciunt illa iura, quę ſexto loco ad cor
roborationem cõcluſionis traditę allegaui, & eſt op-
timus textus inſtitu. de rebus corpor. & incorpor. Ac
24 etiam quia † non nẽceſſaria verborum multiplica-

tio rerũ ſubſtantiã nõ mutat, vt ait Paulus Iurecõſul-
25 tus in l.pediculis.§.labeo.ff.de aur.& argen.leg.† Præterea pecuniæ, q̃ ſunt ſub nominibus debitorum, & actionibus perſonalibus, ante illarũ ſolutionẽ, & exactionem nõ poſſunt dici eſſe, nec reperiri in bonis, & in hr̃ditate creditoris, cum tunc ſint adhuc in bonis, & dñio debitorũ, licet ipſæ actiones ĩ hr̃ditate eſſe dici poſſint, arg.l.incendiũ. C.ſi cer.pe.& ſignanter hr̃ ꝑ Carol.Ruin.in conſi.97. vol.2. verſi.ſed tñ præmiſſis, & per Pau.Caſt.in conſi.287.lib. 2.ſm meã impreſſionem, aliàs eſt conſi.373.in caſu ſupra ſcripto, in antiquis: Et in effectu per huiuſmodi legatũ vxori factũ teſtator voluit relinquere illas pecunias ſuas, & nõ alienas, quæ tp̄e obitus ſui in domo teſtatoris reperirentur, & hoc eſt, quod in effectu, & attento cõmuni vſu loquẽdi teſtator voluit ſignificare per illa verba, q̃ in domo, & in hr̃ditate &c. ¶ Nec p̄dictis refragatur id, qđ aſſeritur voluiſſe do.Floria.de Sancto Petro ꝯciuẽ
26 noſtrum in l.proculus.ff.de vſufru.ꝙ † ſub legato pecuniarum cõprehendantur etiã nomina debitorũ, & ſic pecuniæ nondum exactę iuxta no.per gloſ.in c.totum.j.q.3.& in l.rei.ff.de verb.ſignifi.& in l.2.C.de cõſtit.pecu.qm̃ eius dictum in legatis nõ eſt verum, ſed in alijs diſpoſitionibus, vt colligitur ex verbis Bart.in d.l.talis ſcriptura in prin.iunctis ſupra deductis. Præterea quamuis eius dictũ in legatis etiam ſubſtineri poſſet, quod tamen negatur, attamen ſecus eſſet, qñ in legatis fieret mentio de pecunijs, quæ eſſent, ſeu reperirẽtur in aliquo certo loco, vt in domo teſtatoris tp̄e ſuæ mortis, vel in hr̃ditate, qm̃ tunc nomina debitorum cõtineri non dicerentur, vt iam ſæpe latius dixi.
27 ¶ Nec p̄miſſis etiã repugnare videtur, † ſi diceretur, ꝙ is, qui legat rem, cẽſetur legare etiã actionẽ, quam ad rem habet arg.l.ſi ſic.§.j.in fin.ver.cum l.legatũ ita erat ff, de leg.j.& arg.l.qui actionẽ ff.de reg. iur. vbi is, qui actionem ad rem habet, rem ipſam hr̃e videtur: quod procedit etiam, ſi quis actionem perſonalẽ habeat propter rem promiſſam, vt ibi per gl.ergo legata pecunia dicetur legata actio, & ſic nomen debitoris: quia facilis eſt reſponſio, aliud enim eſt legare rem, ſeu pecuniã, quã mihi Titius debet, & tũc nihil aliud cenſetur legatum, quam actio, ſeu nomen debitoris d.l.ſi ſic.§.i.in fi.ver.& d.l.legatũ ita erat: At in caſu noſtro non fuít legata pecunia, quã Titius, vel alius debitor debebat, ſed pecunia, quæ in domo erit, ſeu reperietur, quo in caſu debebitur pecunia largè ſumpta, prout nomina debitorum nõ cõprehendit, Bar.per illum tex.in d.l.talis ſcriptura in prin.& p̄cipue reſtringendo pecuniam ad certũ locum per iam dicta. Præterea id, quod hr̃ in d.l.qui actionem, procederet etiã in legatis, qñ teſtator legaret actionem, quam ad rẽ, habet ratione dominij, vel obligationis ꝑſonalis, q̄a tunc rem legarẽ cenſeretur d.l.qui actionem: At ſi teſtator econuerſo in legatis legaret pecuniam ſimpliciter ĩ genere, nõ intelligeretur actionem, ſeu nomẽ debitoris legare.d.l.talis ſcriptura in prin. ibiq; Bart.
28 Rurſus dico, † ꝙ qui ad rem habet actionem, impropriè, & fictè rem, pro qua actio competeret, hr̃e intelligitur d.l.qui actionẽ, ibi ipſam rẽ hr̃e videtur, quod verbum videtur eſt nota fictionis, & improprietatis iuribus vulgaribus, & habetur in d.l.qui actionẽ; plus .n.hr̃e dicitur, qui rem habet, quam ille, qui ſolã actionem ad rem habet.l.minus.ff.de reg.iur. quia magnũ eſt commodum poſſeſſionis arg. l.is, qui deſtinauit. ff.de rei vend.§.cõmodum Inſti. de interdic. l.in pari. ff.de reg.iur. ¶ Nõ obſtat etiam l.ſi poſſeſſor.§.j.ff.de petit.hæred.vbi à pari iudicantur pecuniæ hr̃ditariæ, q̃ iam exactæ fuerunt, & pecuniæ nondum exactæ, q̄ tamẽ exigi potuerũt: ſed in ſpecie propoſita nulli dubium, ꝙ pecuniæ tempore mortis exactæ ſub legato continebantur, ergo etiã pecuniæ nõ exactæ, qu[æ] ta[-]men exigi potuerunt, quia dupliciter põt reſpo[nderi]: primo, ꝙ pecuniæ exactę ſub legato comprehẽ[…] ita demũ, ſi in domo teſtatoris repertæ fuerint, [...] verbis legati, de quo agitur, infertur, ſed pecuni[æ non-] dum exactæ, q̃ potuerunt exigi, quamuis pro ex[actis] habeantur, vt in d.§.j.nõ tamen poſſunt dici eſſe, [nec] reperiri in domo teſtatoris, vt ſupra plenius dix[i. Se-]
29 cundo rñdeo, ꝙ † pecunię nondum exactæ, q̃ tam[en] exigi potuerunt, habentur pro exactis, quando [is, ad] quẽ exigere pertinebat, illas noluit exigere, & [do-] lo uſus fuit argumẽto l. itẽ veniũt.§.itẽ eos. ff.de p[e-] here. Vel dicas illas hẽri ꝑ exactis quoad effectũ [...] tuſconſulti, de quo in d.l.itẽ veniunt.§.p̄ter hæc verſ. cum ante, quàm, ut dixit gl.in d.l.ſi poſſeſſor.§.[...] non quoad effectum, de quo nos quærimus, per [iam] dicta. Ex quibus omnibus concludo, ꝙ ſub [...] gato facto do. Corneliæ de pecunijs, vt ſupra [...] modo nomina debitorum continentur, à qu[ibus pe-] cunię extorqueri poterant. Laus Deo.

SVMMARIVM.

1 *Legato ſimplici omnium, & quorumcunq; mobilium, quæ [...] erunt, non comprehenduntur chirographa, ſeu calẽdaria, nec nomina debitorum in illis contenta, niſi expreſsè fuerit [...], & nu.4. quod declaratur nu.30.*
2 *Idẽ eſt in legato domus cũ ijs, quæ ibi erũt: qđ declaratur nu.31.*
3 *Idem eſt etiam in legato tabernæ, ſeu apotheca.*
5 *Legatum factum per verba omne, & quodcunque ſimul [...], & per verbum quoquo modo, & ſimilia, dicitur, & eſt vniuerſale, Et præſertim additis verbis abſque vlla reſeruatione, [...] retentione, & omni exceptione remota num.6.*
7 *Tutor datus rebus, q̃ ſunt in tali ciuitate, dr̃ datus vniuerſ[...]*
8 *Nomina hæc mobile, mobilia, maſſaritiæ, ſuppellectilia, & f[...]mentum ſunt nomina appellatiua collectiua.*
9 *Fructus percepti ex re ſubiecta reſtitutioni non ſunt fideicõm[iſſa-]rio reſtituendi, niſi teſtator dixiſſet, quantacunq; pecu[nia ad hæ-]redẽ ꝑuenerit ex hæreditate, omnem reſtituat, & nu.[...]*
10 *Legatum vxori factum dici factum quoad proprieta[tem ple-]no iure, non autem quoad vſumfructum ſolum, ex [...] concurrentibus demonſtratur.*
11 *Fideicommiſſo renunciatum, & ius pleno iure tranſla[...]tur ex facultate in diuiſione ad inuicem data vendendi, [alienan-]di, & liberè diſponendi.*
12 *Legato generali facto de ijs bonis, quæ in domo ſunt, non compre[-]henduntur venalia, nec futura, nec nomina debitorum, [...] quæ ad tempus in domo poſita ſunt,*
13 *Niſi vltra illa verba dictũ eſſet, oĩa, q̃ quoquo mõ in domo [...]*
14 *Legato omnium bonorum, oĩum rerum, oĩum pecuniarum [com-]prehẽduntur chirographa, & nomina debebitorum, Niſi vltra verba generalia adiectum eſſe omnia, & quæcunque bona, [...]nes, & quaſcunque res, & pecunias, & nu.24.& 25.*
15 *Rerum appellatio maior eſt appellatione bonorum.*
16 *Legatum vniuerſale aptũ eſt plura cõprehendere, quã gener[...]*
17 *Legato omnium bonorũ tanquã vniuerſali calendariũ cõtin[etur]*
18 *Chirographis relictis, dicuntur etiam relicta nomina debit[orum] in illis comprehenſa.*
19 *Legatum per verba generalia, ſeu vniuerſalia etiam reſtricti[…] certum locum factum filio, ſi teſtatoris facultates ampla [...] comprehendit etiam venalia, & merces, ac ea, quæ ad [...] ſunt domi re condita, & nu.24.*
20 *Idẽ, ſi legatũ huiuſmodi factũ eſſet piæ cãæ, A cẽt vxori nu.2[...]*
21 *Legatum factum ſub nomine vniuerſali comprehendit etiam [...] quod poſt teſtamentum fuit rei legatæ adiectum.*
22 *Vxor quoad legata eſt priuilegiata, ſicut ſunt filius, & alia[...] iuncta perſonæ.*
26 *Rei, & pecuniæ appellatio maximè cũ illo nomine quæcunq[ue …] net nomina debitorum, & ſic calendaria, & chirograp[ha.]*
27 *Rei appellatio eſt latior appellatione pecuniæ.*
28 *In bonis ſunt etiam iura, actiones, & nomina debitorum.*

29 Pecu[...]